

N:o 51.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående statsanslag för reparation af kapell i Muonionalusta kapellag m. m; gifven Stockholms slott den 13 mars 1896.

Under återopande af bifogade protokoll öfver ecklesiastikärenden för denna dag vill Kongl Maj:t härmed föreslå Riksdagen

att på extra stat för år 1897 anvisa ett belopp af 6,500 kronor att i mån af behof användas till iståndsättande af kapellbyggnad i Muonionalusta och uppförande af stängsel kring kyrkogården derstädes äfvensom till anskaffande af för kyrkan erforderliga inventarier.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.*G. J. Gilljam.*

*Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars 1896.*

Närvarande:

Hans excellens, herr statsministern *Boström*,
Hans excellens, herr ministern för utrikes ärendena grefve *Douglas*,
Statsråden: friherre *Åkerhielm*,
Groll,
Wikblad,
Gilljam,
friherre *Rappe*,
Christerson,
Wersäll och
Annerstedt.

3:o.

Härefter yttrade föredragande departementschefen:

»På framställning af Kongl. Maj:t beviljade Rikets år 1857 församlade Ständer för bildande af en kapellförsamling inom Pajala socken af Norrbottens län, bland annat, dels för en gång 4,800 riksdaler till uppförande af en kapellbyggnad i Muonionalusta och 4,000 riksdaler till inköp af hemmanet n:o 1 om $\frac{1}{16}$ mantal i Muonionalusta by till boställe åt den blifvande kapellpredikanten, dels ock tills vidare årligen 600 riksdaler till lön åt samma predikant, hvarefter kammarkollegium genom nådigt bref den 20 mars 1858 förständigades att vidtaga de åtgärder,

som med anledning häraf kunde vara erforderliga. Med föranledande häraf inköptes boställe och uppfördes kapellbyggnad, hvarjemte åt kyrkoherden i Pajala församling uppdrogs att jemväl tjenstgöra såsom predikant i det nybildade kapellet. Egen kapellpredikant erhöll kapellet först den 1 juli 1892 och dess kyrka blef ej invigd förr än den 11 december sistnämnda år, då jemväl besigtning å kyrkan hölls af kontraktsprosten P. O. Grape och kyrkoherden i Karesuando Isak Johansson. Dervid anmärktes dels åtskilliga bristfälligheter å kyrkan, hvilka tarfvade reparation, och dels frånvaron af en del nödiga inventarier. Då domkapitlet i Hernösand på framställning af Grape förelade Muonionalusta kapellag att ofördröjligen afhjelpa de anmärkta missförhållandena, men detta icke ansåg sig kunna anskaffa nödiga medel härtill, anhöll kapellet hos Pajala församling, att kostnaderna för kyrkans reparation och dess förseende med erforderliga inventarier måtte debiteras å den gemensamma kyrkokassan. Denna begäran afslogs af Pajala församling å kyrkostämman på den grund, att denna församling icke tagit någon del i kapellagets tillkomst. Sedan såväl Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län som kammarkollegium lemnat utan afseende kapellagets besvär öfver berörda kyrkostämmobeslut, fullföljdes besvären hos Eders Kongl. Maj:t, men, enär det ej kunde anses utredt, att Pajala församling hade skyldighet att underhålla Muonionalusta kapell med hvad dertill hörde, faststälde Eders Kongl. Maj:t genom utslag den 20 december 1894 det slut, hvori kammarkollegium och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i målet stannat.

Redan innan Eders Kongl. Maj:ts berörda utslag meddelades, hade Muonionalusta kapellag jemlikt beslut den 15 januari 1894 till Eders Kongl. Maj:t inkommit med en underdånig ansökan, deri kapellet efter omnämnande af ofvan anmärkta förhållanden vidare anförde hufvudsakligen följande: De vid besigtningen den 11 december 1892 påyrkade reparationerna och till inköp föreslagna inventarierna skulle efter låg beräkning draga en utgift å 2,500 kronor. Många då icke kända bristfälligheter hade sedermera visat sig. Särskildt hade behovet af värmeinrättning i kyrkan visat sig vara synnerligen trängande. Härtill komme, att tillsättandet inom kapellet af en examinerad, i svenska språket kunnig klockare vore hardt när ett lifsvilkor för att det svenska elementet vid gudstjensten icke skulle i denna gränsort alldeles duka under vid sin hårda kamp mot finska inflytanden. Kapellet, som vore mycket fattigt, med en särdeles gles, till största delen meddellös befolkning, hvilken den 31 december 1893

utgjordes af 444 personer, deraf 183 barn under 15 år, egde emellertid icke medel till afhjelpande af ofvan anmärkta behof. Kapellagets hela fyrktal uppginge då till 1,100, hvaraf på predikanten komme 178. Inom kapellaget finnes, utom predikanten, inga andra tjänstemän än två kronojägare och endast en handlande, hvilken drefve en obetydlig rörelse. Om kommunikationer kunde man knappast tala i dessa obygder, der närmaste punkten i svenska landsvägsnätet vore belägen tio mil borta och lifsförnödenheterna dyra, hvartill komme, att missväxt inträffat de tre sista åren och att renar anställt stor skada inom kapellaget. På grund häraf anhöll kapellaget, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder dels anvisa ej mindre erforderliga medel till bestridande af de ifrågasatta reparatiönernas verkställande och inventariernas inköpande än äfven 500 kronor till en värmeugn i sjelfva kyrkan och 200 kronor till en mindre värmeugn i sakristian samt 300 kronor såsom årligt anslag till klockaretjänstens uppehållande af dertill kompetent person, dels ock meddela kapellaget tillstånd att kostnadsfritt få taga för kyrkoreparationen erforderligt virke från den inom kapellaget belägna kronopark.

Öfver denna ansökning hafva yttranden afgifvits af länsmanen i Pajala distrikt, kyrkoherden i Pajala församling, vederbörande kontraktsprost, domkapitlet i Hernösand samt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande; och hafva tillika kammarkollegium och statskontoret, med öfverlemnande af dessa yttranden, i ärendet afgifvit gemensamt underdånigt utlåtande, hvarefter infordradt yttrande inkommit från domänstyrelsen.

Af dessa handlingar inhemtas hufvudsakligen följande. Länsmanen har, med vitsordande af de i ansökningen lemnade uppgifterna, förordat densamma i dess helhet.

Kyrkoherden har, i betraktande deraf, att det för Muonionalusta kapellag skulle blifva alltför betungande att bekosta de ifrågasatta reparationerna, tillstyrkt beviljande åt kapellaget för en gång af 2,500 kronor för nyssberörda ändamål äfvensom 500 kronor till värmeapparater i kyrkan, helst, i händelse kapellaget ej blefve förhjelpt till kyrkans försättning i värdigt skick, de uppoffringar, staten förut haft för kapellagets bildande, syntes kyrkoherden vara förspilda. Kontraktsprosten anser den gjorda kostnadsberäkningen för kyrkans istandsättning och inventariers anskaffande alltför lågt tilltagen, men anmärker tillika, att det efter denna låga beräkning skulle blifva nästan omöjligt för det lilla och fattiga kapellaget att åstadkomma de erforderliga medlen, i synnerhet som det snart blir en nödvändighet för kapellaget att inrätta en folkskola. På

grund häraf och på de i ansökningen anförda skäl hemställer kontraktsprosten i underdånighet om anvisande af 3,000 kronor för kyrkans reparation och för inköp af inventarier och 700 kronor för anskaffande af en för kyrkan och sakristian gemensam värmeugn. Deremot anser han statens mellankomst för klockarens aflöning icke vara behöflig, enär, om folkskolelärare- och klockaretjensterna sammanslås, klockarelönen icke behöfver blifva så betungande, att för dess utgörande erfordras bidrag af allmänna medel. Domkapitlet finner, att hvarken af kapellaget eller af kontraktsprosten lemnats någon tillfredsställande utredning rörande kostnaderna och att i kostnadsförslaget upptagits åtskilligt, som invånarne skola kunna åstadkomma af egna krafter. Men då de ifrågasatta större reparationerna samt anskaffande af värmeugn och åtskilliga andra inventarier syntes domkapitlet erfordras och kapellaget ej kunde tillskjuta erforderliga medel samt då, enligt domkapitlets åsigt, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande bäst kunde bestämma det för berörda ändamål oundgängligen erforderliga beloppet, hemställer domkapitlet, att statsbidrag till det belopp, som kan komma att af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslås, måtte beviljas Muonionalusta kapellag för reparation och uppvärmning af församlingens kyrka och anskaffande af erforderliga inventarier för densamma.

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande erinrar till en början, hurusom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid afgifvande af yttrande i anledning af Muonionalusta kapellags underdåniga besvär i fråga om Pajala församlings ofvanberörda kyrkostämmobeslut dels uttalat den uppfattningen, att den del af Pajala socken, som under de senaste årtiondena, äfven af myndigheter och embetsverk, benämnts Muonionalusta kapellförsamling, i sjelfva verket icke vore någon kyrkligt kommunal enhet för sig, enär, ehuru väl förslag upprättats om afskiljande af visst område ifrån Pajala socken till ett kapellag under nyss angifna benämning, något uttryckligt beslut om områdets utbrytande till en särskild församling, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande veterligen, icke meddelats, dels ock framhållit, hurusom goda grunder föreläge att låta frågan om den tilltänkta kapellförsamlingens utbrytning ännu någon tid anstå, enär densamma i anseende till ortens ända till ytterlighet torftiga vilkor icke vore i stånd att bära de ekonomiska åligganden, som af en sådan utbrytning blefve en följd. Med denna uppfattning och då uppförandet af kyrkan i Muonionalusta, i afseende å hvars byggande, underhåll och förseende med inventarier, så vidt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande

kunnat utreda, Pajala församling ej iklädt sig några förpligtelser, beko- stats af medel, hvilka Riksdagen för ändamålet anslagit, samt då Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåge de förhållanden fortfarande föreligga, hvilka påkallat uppförandet af kyrka och anordnandet af sär- skild själavård inom ifrågavarande aflägsna gränsort, der befolkningen derförinnan varit van att i fråga om presterliga förrättningar vända sig till grannlandets presterskap, funne Eders Kongl. Maj:ts befallnings- hafvande det tillkomma staten att iståndsätta kyrkan med hvartill dertill hörde och förse densamma med nödtorftiga inventarier, dervid enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes åsigt någon medverkan dock skäligen borde kunna påräknas från orten.

Till utrönande af de brister, som vidlåda kyrkan, äfvensom af kostnaderna för dessas afhjelpande har Eders Kongl. Maj:ts befallnings- hafvande föranstaltat om sådan syn, som i nådiga brefvet den 22 mars 1759 omförmäles. Af protokollet vid nämnda syn, hvilken förrättats af af t. f. domhafvanden i Torneå domsaga med biträde af byggnadskunnig person jemte två handverkare i närvaro af predikanten å platsen, fram- går, att kostnaderna för kyrkans iståndsättande samt förseende med klockor och en del öfriga inventarier beräknats till 5,327 kronor 76 öre. Härtill skulle enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes beräkning komma 250 kronor för ett staket omkring kyrkogården, 700 kronor för anskaffande, uppforsling och uppsättning af värmeugn samt kostnaderna för bårhus äfvensom för armatur för belysning af kyrkan samt parament, hvadan sammanlagda kostnaden för kyrkans iståndsättande och förseende med nödtorftiga inventarier skulle lågt beräknadt belöpa sig till minst 7,000 kronor.

Vidare anför Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, att, då an- talet skattebetalande hemmansegare och åbor inom Muonionalusta utgjorde endast 33, hvilka måste anses befinna sig i synnerligen torftiga vilkor; då i denna aflägsna landsända ej heller finnes industriella anläggningar af något slag, som kunde deltaga i utgiftsbördorna; och då hemmantalet utgjorde allenast 6^{21/32} mantal, kapellbornas oförmåga att med egna hjälpmedel iståndsätta kyrkan måste anses till fullo ådagalagd. Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillstyrker därför på det lifligaste nådigt bifall till ansöknigen om understöd och framhåller, vidkommande det belopp, som i sådant hänseende bör anslås, nödvändigheten af att hvad som bör göras göres på en gång samt grundligt och omsorgsfullt. Dock anser Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande statsanslaget icke behöfva

sättas högre än till 6,500 kronor, enär billigtvis borde kunna fordras, att kapellborna genom körslor och dagsverken eller eljest medhjelpa till och ansvara för, att de erforderliga arbetena blifva, med användande af ett statsanslag utaf nyssnämnda storlek, fullständigt utförda. I följd häraf ansåge Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande sig sakna anledning till styrka ansökningen i hvad den afser erhållande af kostnadsfritt virke från kronans skogar, likasom Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande ej heller, på de af kontraktsposten anförda skäl, funne sig böra förorda ansökningen om ett årligt anslag af 300 kronor för uppehållande af en klockarebefattning.

Jemväl kammarkollegium och statskontoret finna kapellbornas oförmåga att sjelfva bekosta kyrkans iståndsättande vara ådagalagd och anse, att, derest staten ej träder emellan, fara är för handen, att kyrkan kommer att alldeles förfalla och följaktligen det intresse, staten genom medels anslående till uppförande af kyrka och anordnande af särskild själavård inom ifrågavarande aflägsna gränsort velat tillgodose, att omintetgöras. Dessa myndigheter anse följaktligen, att staten ej nu bör undandraga sig att lemna understöd till kyrkans iståndsättande och förseende med erforderliga inventarier. Under anmärkning, att embetsverken ej tilltro sig att bedöma, huruvida det af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna understödet kan, utan att blifva för ändamålet otillräckligt, minskas med mera än värdet af det för de ifrågasatta förbättringarnas verkställande erforderliga virke, hvilket enligt embetsverkens förmenande bör kunna få kostnadsfritt efter anvisning af vederbörande skogstjensteman tagas å den inom kapellaget belägna kronoparken, hemställa bemälda embetsverk, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning om anvisande på extra stat, för att i mån af behof användas, af det belopp, som, med beräkning att utsyning från kronoparken af nödigt virke får ega rum, må anses erforderligt för kyrkans iståndsättande och anskaffande af inventarier m. m. enligt det vid syneförrättningen uppgjorda förslag med deri af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagna tillägg. Beträffande det begärda anslaget till aflöning af en klockare åberopa embetsverken kontraktspstens yttrande och afstyrka bifall till ansökningen i denna del.

Slutligen har domänstyrelsen anført, att, ehuru styrelsen ej med bestämdhet kan uppgifva, huruvida det till kyrkoreparationen erforderliga virket kan erhållas från det till kapellpredikantsboställe för statsmedel inköpta hemmanet, hvars skog ej ännu blifvit till ordnad hushåll-

ning indelad, styrelsen likväl i betraktande af de stora skogstillgångar, som vid afvittringen i Pajala socken och Muonionalusta kapell tilldelats såväl de särskilda hemmanen som kommunerna, lika med Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anser sig sig sakna anledning tillstyrka kostnadsfri virkesafhemtning från kronans skog.

För min del finner jag mig på skäl, som af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande och domänstyrelsen anförts, icke kunna förorda den af Muonionalusta kapellag gjorda framställningen i hvad den afser rätt för kapellaget att för den ifrågasatta kyrkoreparationen kostnadsfritt taga virke från den inom kapellaget belägna kronopark, likasom jag, i likhet med åtskilliga af de i ämnet hörda myndigheterna, anser kapellagets begäran om årligt anslag till klockaretjenstens uppehållande icke böra till någon Eders Kongl. Maj:ts åtgärd föranleda. Deremot får jag i anledning af kapellagets framställning om bidrag till reparation af kapellagets kyrka och till anskaffande af erforderliga kyrkoinventarier på de af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande samt kammarkollegium och statskontoret framhållna skäl och med särskild hänsyn till den af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande föranstaltade utredning hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning om anvisande på extra stat för år 1897 af ett belopp af 6,500 kronor att i mån af behof användas till istandsättande af kapellbyggnaden i Muonionalusta och uppförande af stängsel kring kyrkogården derstädes äfvensom till anskaffande af för kyrkan erforderliga inventarier.»

Hans Maj:t Konungen behagade, på tillstyrkan af statsrådets öfriga ledamöter, i nåder gilla och bifalla hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt; och skulle nådig proposition i ämnet af den lydelse bilagan A till detta protokoll utvisar till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
Carl Tornérhielm.
